

digst Jordbrug, der i Virkeligheden er tilstrækkeligt til en Gaardmandsfamilies Underhold.

Den ærede Minister gjentog atter, da han sidst havde Ordet, sin Opfordring til ved Sagens Afgjørelse at tage tilbørligt Hensyn til Situationen i dens Helhed og til den efter hans Mening foreliggende politiske Nødvendighed. Skulde jeg mod min Villie her komme til at anføre Andet, end hvad den ærede Minister har sagt, da beder jeg det paa Forhaand undskyldt med, at jeg ikke er i det heldige Tilfælde allerede nu at kunne have hans Foredrag liggende trykt for mig, men jeg opfattede i alt Fald den ærede Minister saaledes, at han gjentog sin Formening om, at man ligeoverfor Lovforslaget burde tage Hensyn til Situationen i dens Helhed og til den politiske Nødvendighed. Det lykkedes nu imidlertid i det Mindste ikke mig at opfange nogen virkelig Begrundelse fra den ærede Ministers Side af, at Situationen er en saadan, at der nødvendig maa tages Hensyn dertil ved Sagens Afgjørelse. Det forekommer mig, at vi i saa Henseende endnu ere omtrent ligesaa blottede for Kundskab om, hvori egentlig den omtalte Nødvendighed bestaar, som vi vare, dengang da dette Lovforslag, væsentlig dikteret af et politisk Hensyn til Situationen, blev os forelagt uden Motiver, og da det blev introduceret her i Salen, i det Væsentlige kun ledsaget med en Bemærkning om, at det var et Udtryk for, hvad der allerede maatte anses for at ligge i vor Lovgivning. Jeg beklager meget, at det ikke med Hensyn til det Moment, som den høitærede Minister fordrer, at der skal tillægges en saa stor Betydning, er lykkedes den høitærede Minister, i det Mindste for mit Bedkommende, at godtgjøre, hvori egentlig den paaberaabte Situationens Alvor og politiske Nødvendighed bestaar. Jeg vilde kunne forstaa, om man sagde, at den høitærede Minister eller — om man vil gaa videre — den høitærede Regjering har skabt en Situation, som kan gjøre det til en politisk Nødvendighed for den høitærede Minister eller for den høitærede Regjering at føre et Lovforslag som dette igjennem. Men der er dog en himmelvid Forskjel paa, hvad der er

en politisk Nødvendighed for — eller hvad der ligger i Situationen og hvad denne paahyder som en Nødvendighed for — en Minister eller en Regjering, og saa, hvad der skal paanødes Befolkningen i dens Helhed under dette Slag, forsaavidt det kan paanødes Befolkningen overhovedet og særlig de Enkelte, der komme til at bære Byrden deraf. Den høitærede Minister værgede sig imod, at det skulde have været hans Tanke at købe sig No ved Gjennemførelsen af et Lovforslag som dette, og, naar han tidligere havde udtalt sin bestemte Formening om eller i alt Fald sit stærke Haab om, at der ved dets Gjennemførelse vilde tilvejebringes No, og at en Lov som denne kunde betragtes som afsluttende — jeg tror, at den høitærede Minister til Ordet „afsluttende“ søiede: „i det Mindste for en længere Tid“ — den yderligere Udvikling af Fæstelovgivningen, saa havde, sagde han, hans Tanke dermed ingenlunde været den, at han egentlig vilde skaffe sig selv No. Jeg beder den høitærede Minister om at erindre, at jeg heller ikke direkte har sigtet ham for at have havt dette til Diemed. Jeg har kun, da jeg forrige Gang havde Ordet, udtalt, at, dersom Meningen med Lovforslaget var at skaffe Godseierne No, saa var det vistnok bedst, at den høitærede Regjering overlod det til Godseiernes eget Skjøn, hvilke Office de ansaa sig i Stand til at bringe, men, hvis det var for at skaffe den høitærede Regjering eller Ministeren No, at han havde forelagt det, da var han uberettiget til paa denne Maade at ville skaffe den eller sig No. Jeg tilføiede derhos, at jeg i Dvrigt ikke saa, hvorledes man kunde nære Forventninger om at skaffe No paa Fæstespørgsmaalets Omraade i det Hele, altsaa at skaffe No i hele Landet, hvis der da overhovedet er nogen Uro tilstede, ved at vedtage et Lovforslag som det foreliggende. Den ærede Minister værgede sig særlig imod, at det skulde have været Hensigten med Lovforslaget at skaffe sig No, og han tilføiede — jeg antager som et efter hans Mening fyldestgjørende Bevis for, at dette ikke havde været hans Mening —, at det jo havde staaet ham fuldstændig frit for, naar han havde frygtet Kampen og havde foretrukket No, da at unddrage sig Kampen og